*Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. E. Culinca)*
*Dosarul nr. 2a-1002/22 (2-20119742-02-2a-25022022)*

**D E C I Z I E**

15 martie 2023 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Sîrbu Victoria
Judecătorii Buhnaci Virgiliu şi Dulghieru Dorin
Grefier Negrei Corina

examinând în ședință de judecată, publică apelul declarat de către ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 noiembrie 2021, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către ***** împotriva lui ***** privind încasarea datoriei, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată,

**C O N S T A T Ă :**

**Pretențiile reclamantului:**

La data de 28 septembrie 2020 ***** a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui ***** privind încasarea datoriei, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, la data de 01 iunie 2018 între *****, în calitate de împrumutător şi *****, în calitatea de împrumutat, a fost încheiat contractul de împrumut nr. 05/18.

Menționează că, conform contractului de împrumut, împrumutătorul ***** s-a obligat să transmită împrumutatului ***** suma de 50.000 euro, iar ultimul s-a obligat să restituie suma respectivă până la data de 30 decembrie 2019. Prin semnarea recipisei din 01 iunie 2018, s-a confirmat transmiterea sumei şi executarea obligației de către împrumutător.

Ulterior, contractul de împrumut nominalizat a fost completat prin anexa nr. 1 din 08 noiembrie 2018, în temeiul căreia a fost modificat şi completat pct. 4.3 al contractului, care prevede dreptul la rezoluțiunea unilaterală a contractului de către împrumutător, în condițiile în care împrumutatul nu restituie în modul stabilit și conform graficului de rambursare din anexa nr. 2 la Contract, cel puțin o rată lunară. Iar, prin anexa nr. 2 din 8 noiembrie 2018 a fost stabilit şi determinat graficul de rambursare a împrumutului.

Relevă că, conform condițiilor contractuale stabilite între părți, consemnate şi în recipisa din 1 iunie 2018, suma de 50.000 euro urma a fi restituită până la data de 30 decembrie 2019.

Comunică reclamantul că, având în vedere faptul că pârâtul nu a respectat obligația de restituie a sumelor conform graficului stabilit, la 26 decembrie 2018 reclamantul a expediat în adresa pârâtului notificarea privind rezoluțiunea contractului de împrumut.

Indică că, rezoluțiunea contractului produce efecte în termen de 15 zile din momentul recepționării, iar pârâtul urma ca în termen de 3 zile după expirarea celor 15 zile să restituie suma de 50.000 euro acordată cu titlu de împrumut.

Precizează că, la data de 23 februarie 2019 pârâtul ***** a recepționat notificarea şi s-a obligat ca în termen de 15 zile să restituie sumele restante, însă la expirarea celor 15 zile de la notificarea şi a celor 3 zile acordate pentru restituirea sumelor, pârâtul nu și-a îndeplinit obligațiile asumate, ceea ce înseamnă că din data de 13 martie 2019, acesta fiind în întârziere, ceea ce a acordat reclamantului dreptul să solicite atât sumele restante cât şi despăgubirile pentru întârziere.

Relatează reclamantul că, la 23 mai 2019 a fost încheiat acordul nr. 3 la contractul de împrumut, care urma să reflecte sumele achitate de către *****, însă pârâtul nu a restituit integral suma datorată în baza contractului de împrumut, fiind restituită doar suma de 4.400 euro. Prin urmare, suma datoriei restante ce urmează a fi încasată de la pârâtul ***** în beneficiul reclamantului ***** este de 45.600 euro.

Susține că, conform prevederilor pct. 6.2 al contractului de împrumut nr. 05/18 din 1 iunie 2018, părțile au prevăzut plata unei penalități în mărime de 0.5% din suma datoriei restante pentru fiecare zi de întârziere.

Astfel, reieșind din faptul că, contractul de împrumut a fost rezoluționat şi că pârâtul urma să restituie suma contractuală la data de 13 martie 2019, obligație ce nu a fost executată, se constată cu certitudine că reclamantul este în drept să solicite şi compensarea prejudiciului suportat prin neexecutare contractului de împrumut. Așadar, pentru perioada 14 martie 2019 – 09 septembrie 2019, pârâtul datorează suma de 44.517,50 euro cu titlu de penalitate contractuală, calculată pentru perioada de 180 zile.

Afirmă că, în vederea soluționării amiabile a disputei apărute, la 13 august 2020, în adresa pârâtului a fost expediată somația nr. 0664/2020, prin care debitorului s-a acordat un termen de 5 zile din momentul recepționării somației pentru achitarea datoriei restante în sumă de 45.600 euro. Pârâtul a recepționat somația la data de 19 august 2020, fapt demonstrat prin aplicarea semnăturii în rubrica corespunzătoare de pe avizul de recepție nr. DS1212085360AR. Ultimul nu a dat curs somației înaintate, acțiune ce atestată refuzul acestuia în executarea obligațiilor asumate.

Solicită reclamantul *****, încasarea de la ***** a sumei de 45.600 euro cu titlu de datorie contractuală, încasarea de la pârâtul ***** a sumei de 44.517,50 euro cu titlu de penalitate și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin cererea privind majorarea cuantumului pretențiilor înaintată la 16 decembrie 2020, în temeiul art. 60 alin. (3) Cod procedură civilă, ***** a solicitat încasarea de la ***** a sumei de 45.600 euro, cu titlu de datorie contractuală, suma de 44.517,50 euro, cu titlu de penalitate contractuală și cheltuielile de executare a încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 2 decembrie 2020 privind aplicarea măsurilor de asigurare, în mărime de 2.807,80 lei.

La data de 28 ianuarie 2021, partea reclamantă a mai depus o cerere de majorare a cuantumului pretențiilor, prin care a solicitat majorarea cuantumului pretențiilor privind încasarea penalității de la ***** în beneficiul lui *****, cu suma de 117.734,50 euro, pentru perioada 10 septembrie 2019 – 28 ianuarie 2021, în total suma de 162.252,00 Euro, majorarea cuantumului pretenției privind încasarea cheltuielilor de judecată cu suma de 25.000 lei cu titlu de taxa de stat.

În final, partea reclamantă a solicitat încasarea de la ***** în beneficiul lui ***** suma de 45.600 euro, cu titlu de datorie contractuală, penalitatea în mărime de 162.252 euro și compensarea cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în sumă de 25.000 lei și cheltuieli de executare în sumă de 2.807,80 lei.

**Poziţia instanţei de fond:**

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 noiembrie 2021, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de ***** împotriva lui ***** privind încasarea datoriei, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată.

S-a încasat de la ***** în beneficiul lui ***** datoria în mărime de 45.600 euro, rezultată din neexecutarea contractului de împrumut nr. 05/18 din 1 iunie 2018 și penalitatea în mărime de 45.600 euro, în total suma de 91.200 euro, echivalentul în valută naţională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii.

S-a încasat de la ***** în beneficiul lui ***** cheltuielile de judecată constituite din cheltuieli de executare a actelor judiciare în mărime de 2.807,80 lei și taxa de stat în mărime de 25.000 lei, în total suma de 27.807,80 lei.

În rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

**Solicitarea apelantului:**

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la data de 01 decembrie 2021, în termenul stabilit de lege, ***** a declarat apel împotriva hotărârii primei instanţe, prin care a solicitat casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 noiembrie 2021, cu respingerea cerințelor reclamantului ***** cu privire la încasarea penalităților, sau rejudecarea cauzei, pe motivul încălcării dreptului la apărare.

**Argumentele participanților la proces:**

În motivarea cererii de apel a indicat apelantul că la şedinţa de judecată preconizată pentru data de 22.06.2021 ora 14.00 s-a prezentat avocatul în interesele lui *****, însă ședința a început abia la ora 15.28. Astfel, avocatul pârâtului din motiv că avea preconizată o altă şedinţă de judecată la orele 15.30 în Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, la orele 15.20 a înregistrat la cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Centru o cerere prin care a solicitat amânarea şedinţei din motivele expuse. Instanţa de judecată, începând şedinţa de judecată cu întârziere de 1 ora și 28 min, a dispus examinarea pe fond a acțiunii, fiind amânată etapa de pledoarii.

Consideră că, prin începerea şedinţei cu intirziere de 1 oră și 28 minute, instanța era obligată sa amâne şedinţa judiciară și nicidecum să examinare în lipsa pârâtului sau reprezentantului acestuia, încălcând astfel dreptul participanţilor la proces, fiind lipsit de dreptul de a adresa întrebări reclamantului și a prezenta probe suplimentare la cererea de majorare a acţiunii înaintate la 28.01.2021.

Menționează că, instanţa l-a privat de dreptul de a prezenta anexele de la contractele de împrumut încheiate anterior între părți, or aceste anexe de la contracte servesc proba împotriva acţiunii de majorare a pretenţiilor înaintate de reclamant la 28.01.2021.

Invocă că, solicitarea de către reclamant de încasare a sumei de 45.600 euro deja include și o dobândă de 30%. În anexele prezentate este dovedit acest fapt şi contrasemnat de către ***** şi de către apelant.

Precizează apelantul că, în acţiune reclamantul/intimatul solicită penalitate la dobândă, ceea ce în viziunea sa este ilegal și neîntemeiat, din motiv ca apelantul niciodată nu a primit bani cash în sumă de 50.000 euro, suma fiind de 33.195 euro, or suma datorată în prezenta cauză în temeiul contractului din 01.06.2018 de fapt încorporează și dobânda de 30%, astfel fiind indicat în contract împrumutul de 50.000 euro – pe care l-a recunoscut.

Relevă că, prin refuzul instanţei de a anexa la dosar si de a-i permite să prezinte contractele de împrumut încheiate anterior între părti i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, or probele respective urmau a fi apreciate în cumul cu celelalte probe. Indică că, a fost în imposibilitate să prezinte aceste contracte din motiv că bunul imobil în care locuia a fost transmis altui proprietar în cadrul procedurii de executare.

Reprezentantul apelantului *****, avocatul ***** în ședința instanței de apel a susținut cererea de apel, solicitând admiterea acestuia în sensul formulat, precum și a invocat în cererea de apel necesitatea atragerii în proces a soției lui *****iu – *****.

Intimatul ***** în ședința instanței de apel nu s-a prezentat, fiind citat legal despre data, ora și locul examinării cauzei, solicitând prin intermediul avocatului

Durnea Andrei examinarea cauzei în lipsa sa, astfel în temeiul art. 379 alin. (2) CPC Colegiul civil a dispus examinarea cauzei în lipsa acestuia.

**Termenul de declarare a apelului:**

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele cauzei rezultă că, dispozitivul hotărârii instanţei de fond a fost pronunțat public la 03 noiembrie 2021, iar cererea de apel a fost depusă la data de 01 decembrie 2021, astfel Colegiul constată că, apelul este depus în interiorul termenului legal.

**Aprecierea instanţei de apel:**

În conformitate cu art. 385 alin. (1) lit. a) Codul de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

Potrivit dispoziţiilor art. 118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art. 240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.

În conformitate cu art. 373 alin. alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Astfel, instanţa de apel, verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii primei instanţe, constată că aceasta urmează a fi menţinută, ori, concluziile primei instanţe, expuse în hotărâre, sunt în corespundere cu circumstanţele cauzei şi normele de drept material au fost aplicate corect.

*Circumstanţele de fapt ale cauzei:*

Pe parcursul examinării cauzei s-a constatat că, la 01 iunie 2018 între *****, în calitate de împrumutător şi *****, în calitate de împrumutat, a fost încheiat contractul de împrumut cu nr. 05/18, în temeiul căruia împrumutătorul s-a obligat să-i acorde împrumutatului un împrumut în sumă de 50.000 euro, pe un termen de până la 30 decembrie 2019, iar ***** s-a obligat să ramburseze împrumutul până la expirarea termenului din contract (f.d.6-7).

În temeiul pct. 4.1. din contractul de împrumut, împrumutatul s-a obligat să întoarcă împrumutul în condițiile prezentului contract, iar, potrivit prevederilor pct. 4.3., împrumutătorul este în drept să rezilieze în mod unilateral, înainte de termen contractul cu condiția înștiințării părții opuse cu 15 zile înainte, cu perceperea de la împrumutat a împrumutului în cazul nerambursării în termen a împrumutului prevăzut la pct. 1.1 al contractului, precum și, în alte cazuri prevăzute de legislația în vigoare.

Prin semnarea recipisei din 01 iunie 2018, ***** a confirmat că a primit de la ***** mijloace bănești în sumă de 50.000 euro, conform contractului de împrumut din 01 iunie 2018 și s-a obligat să-i restituie în termenii și condițiile prevăzute în contract, adică până la 31 decembrie 2019 inclusiv, dar poate fi și mai devreme (f.d.8).

În această ordine de idei, Colegiul civil a stabilit că prin transmiterea integrală a sumei de bani împrumutatului *****, împrumutătorul ***** și-a îndeplinit obligațiile asumate prin contractul de împrumut din 01 iunie 2018, fapt dealtfel neobiectat.

La data de 7 noiembrie 2018, împrumutătorul ***** și împrumutatul ***** au semnat anexa nr. 1 la contractul de împrumut nr. 05/18 din 1 iunie 2018, în temeiul căreia a fost modificat și completat pct.4.3. din contract, cu următorul conținut: împrumutătorul are dreptul la rezoluțiunea unilaterală a contractului și la restituirea integrală a sumei împrumutului înainte de scadența indicată la pct. 1.1. din contract, notificând despre acest fapt împrumutatul cu 15 zile calendaristice înainte de data rezoluțiunii, în cazul în care: a) împrumutatul nu restituie sumele împrumutatului conform graficului de rambursare indicat în Anexa nr. 2 la contract. Dreptul la rezoluțiune unilaterală apare din momentul în care împrumutatul nu restituie suma pentru cel puțin o lună, conform graficului. Astfel, dacă împrumutătorul poate cere restituirea imediată a întregului împrumut (f.d.9).

La aceiași dată, părțile au semnat anexa nr. 2 la contractul de împrumut nr. 05/18 din 01 iunie 2018, prin care au stabilit un grafic de rambursare a împrumutului și ratele lunare (f.d.10).

Reieșind din faptul că pârâtul ***** nu și-a onorat obligațiile privind restituirea ratelor împrumutului la data de 26 decembrie 2018, ***** a notificat pârâtul despre rezoluțiunea contractului de împrumut nr. 05/18 din 01.06.2018 și i-a solicitat împrumutatului restituirea sumei de 50.000 euro. În acest sens, ***** a

făcut mențiunea că de comun acord a convenit cu ***** că timp de 15 zile lucrătoare vor fi achitate ratele restante (f.d.11-13)

Ulterior, părțile au întocmit acordul nr. 3 din 23.05.2019, din care rezultă că ***** i-a achitat lui ***** suma de 4.400 euro, din valoarea împrumutului total de 50.000 euro (f.d.14-15).

Prin somația expediată la 13 august 2020, reclamantul ***** i-a solicitat lui ***** achitarea benevolă al sumei împrumutului în mărime de 45.600 euro, dobânda de întârziere, penalitatea contractuală în mărime de 0,5% pentru fiecare zi de întârziere, taxa de stat în mărime de 3% din valoarea acțiunii, suma de 10.000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și cheltuieli de executare, somația fiind recepționată de către ***** la data de 19 august 2020, însă ultimul nu și-a onorat obligațiile (f.d.17-19)

Prin acțiunea depusă ***** a solicitat rambursarea de către ***** a sumei împrumutului și plăților aferente acestuia, iar prin cererea de majorare al cuantumului pretențiilor din 28 ianuarie 2021, reclamantul a solicitat încasarea de la ***** a sumei de 45.600 euro, cu titlu de datorie contractuală, penalitatea în mărime de 162.252 euro și compensarea cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în sumă de 25.000 lei și cheltuieli de executare în sumă de 2.807,80 lei.

Prima instanță prin hotărârea din 03 noiembrie 2021 a stabilit că, contrar obligațiilor asumate, ***** nu-și onorat obligațiile asumate prin contractul de împrumut, înregistrând față de ***** o datorie în mărime de 45.600 euro, care a fost recunoscută de către ***** în prima instanță, dispunând în acest sens admiterea acțiunii lui *****.

Deasemenea, în ceea ce vizează cerințele reclamantului privind încasarea penalității în mărime de 162.252 euro, instanța de judecată a aplicat prevederile art. 630 alin. (1) din Codul civil, diminuând cuantumul penalităților până la suma de 45.600 euro.

Colegiul civil a stabilit că apelantul ***** contestă hotărârea instanței de fond în partea admiterii cerinței reclamantului ***** privind încasarea penalităților în mărime de 45.600 euro, deasemenea invocând în textul cererii de apel precum că ultimului i-ar fi fost încălcat dreptul la apărare prin faptul respingerii cererii de amânare din 22 iunie 2021, iar în instanța de apel reprezentantul apelantului a invocat necesitatea atragerii în proces al soției acestuia, Hristev Elenei.

Cu referire la argumentele apelantului *****, precum că instanța i-ar fi încălcat dreptul la apărare, ultimul fiind lipsit de posibilitatea de a prezenta probe și de a adresa întrebări la adresa reclamantului, Colegiul civil nu urmează a le reține ca fiind întemeiate în contextul în care s-a stabilit că cererea de majorare al acțiunii a fost depusă de către ***** încă la data de 28 ianuarie 2021, iar ședința de judecată a avut loc la data de 22 iunie 2021, cererea privind completarea materialelor cauzei cu înscrisuri fiind depusă abia la data de 29 octombrie 2021,

astfel apelantul nu a justificat în ce mod ultimul a fost în imposibilitate de a prezenta înscrisurile respective până la etapa examinării cauzei în fond, or, instanța de apel apreciază ca fiind nefondate alegațiile ultimului precum că acesta nu le-a putut prezenta din cauza transmiterii bunului său, or procesul-verbal privind transmiterea bunului datează cu 05 aprilie 2019.

Colegiul nu urmează a reține nici argumentele apelantului, precum că ultimul nu a avut posibilitatea de a adresa întrebări reclamantului, dat fiind faptul că din conținutul procesului-verbal al ședinței judiciare din 29 octombrie 2021 rezultă cert și fără echivoc faptul că pârâtul ***** a recunoscut parțial acțiunea în sumă de 45.600 euro și nu și-a rezervat dreptul de a acorda careva întrebări, considerând posibilă finalizarea examinării cauzei în fond (a se vedea f.d.87 verso – 88).

În ceea ce privește argumentele apelantului cu privire la necesitatea atragerii în proces al soției apelantului – *****, instanța de apel reține următoarele.

Conform art. 19 Codul familiei, bunurile dobândite de către soţi în timpul căsătoriei sunt supuse regimului proprietăţii în devălmăşie. Regimul legal al bunurilor soţilor acţionează în măsura în care nu este modificat de contractul matrimonial.

Conform art.21 Codul familiei, soţii, de comun acord, posedă, folosesc şi dispun de bunurile comune. Fiecare dintre soţi este în drept să încheie convenţii, prin care să dispună de bunurile comune, cu excepţia bunurilor imobile, acordul celuilalt soţ fiind prezumat.

Prevederile art. 24 alin. (1) Codul familiei stabilesc că, fiecare soţ răspunde pentru obligaţiile proprii cu bunurile proprietate personală şi cu cota-parte din proprietatea în devălmăşie, care poate fi determinată de către instanţa judecătorească la cererea creditorului.

Colegiul civil a stabilit că, potrivit contractului de împrumut nr. 05/18 din 01.06.2018 și recipisei din aceeași dată, primirea mijloacelor bănești de către ***** a fost confirmată contrasemnătură de către împrumutatul ***** și împrumutătorul *****, ***** nefiind semnatar al contractului și recipisei (f.d.6-7, 8).

Astfel, Colegiul civil va preciza că semnătura olografă este elementul care individualizează persoana fizică si confirmă acordul acelei persoane la încheierea contractului. Lipsa semnăturii face ca acel contract sa fie inexistent, deoarece doar la realizarea acordului de voinţă concretizat în aplicarea semnăturii contractul se consideră încheiat. Semnătura părților contractante, depusă pe înscris, este de natură să confirme realitatea contractului încheiat. În lipsa semnăturii părții, aşa cum s-a reţinut mai sus, contractul nu există, în sensul de act juridic, deoarece nu este realizat acordul de voință.

Astfel, din materialele cauzei nu rezultă faptul că sumele revendicate de reclamantul ***** și împrumutate de pârâtul ***** ar fi fost contractate cu acordul pârâtei *****.

Deasemenea, în opinia instanței de apel, nu au fost administrate probe, care să denote despre faptul că ***** ar fi cunoscut că soțul său ar fi împrumutat sumele bănești pretinse de reclamant, că acestea au fost folosite în scopul şi în interesul familiei, respectiv nu a demonstrat că acestea reprezintă datorii comune.

Astfel, apelantul ***** nu a demonstrat că la caz, a avut loc efectuarea cheltuielilor în interesul familiei, pentru a fi aplicabilă speței răspunderea solidară al soților în temeiul art. 24 Codul familiei și subsecvent necesitatea atragerii în proces al Hristev Elenei.

Din aceste motive, Colegiul civil consideră că la caz nu sunt întrunite condițiile privind remiterea cauzei la rejudecare, din care motiv, instanța de apel va purcede la cercetarea fondului.

Potrivit art. 123 alin. (6) CPC indică că, faptele invocate de una din părţi nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

Cu referire la încasarea din contul lui ***** în beneficiul lui ***** în mărime de 45.600 euro, Colegiul judiciar a stabilit că apelantul nu contestă hotărârea primei instanțe, fiind de acord cu acest capăt de cerere, însă ultimul își exprimă dezacordul doar cu cerința admisă de către prima instanță cu privire la încasarea penalității de întârziere în mărime de 45.600 euro, considerând că la caz nu există temei de a pretinde încasarea acestor sume.

Potrivit art. 7 alin. (4) și (5) Codul civil, (4) În cazul situaţiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura şi întinderea drepturilor şi obligaţiilor părţilor, precum şi orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel. (5) În situaţiile prevăzute la alin.(4), dispoziţiile legii noi se aplică modalităţilor de exercitare a drepturilor sau de executare a obligaţiilor, precum şi de înstrăinare, preluare, transformare sau de stingere a acestora. De asemenea, dacă legea nouă nu prevede altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării în vigoare a legii noi contrare dispoziţiilor ei imperative sînt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.

În debut, instanța de apel urmează să accentueze că, deși cerința reclamantului ***** privind rambursarea împrumutului a fost examinată prin prisma prevederilor Codului civil în vigoare până la republicarea acestuia din 01 martie 2019, reieșind din faptul că contractul a fost încheiat la data de 01 iunie 2018, în partea ce vizează încasarea penalităților, urmează a fi aplicate prevederile Codului civil în redacția modernizată, având în vedere faptul că potrivit pct.6.2 din contract, pentru neachitarea împrumutului în termenul prevăzut la pct.1.1 și anume la 30.12.2019, pârâtul ***** din această dată urmează să achite penalitățile.

Astfel, potrivit art. 947 alin. alin. (1)-(3) Codul civil, (1) Clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulînd că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate).(2) Prin clauză penală se poate garanta numai o creanţă valabilă. (3) Penalitatea poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligaţiei garantate prin clauza penală sau a părţii neexecutate, inclusiv sub forma unei dobînzi de întîrziere.

Conform art. 948 Codul civil, clauza penală este întocmită în formă autentică dacă legea cere forma autentică pentru actul juridic căruia i se aplică clauza. În celelalte cazuri, clauza penală este întocmită în scris, sub sancţiunea nulităţii absolute.

Conform art. 953 alin. (1) Codul civil, în cazuri excepţionale, luîndu-se în considerare toate împrejurările, instanţa de judecată poate dispune, *la cererea debitorului, reducerea penalităţii disproporţionat de mari*. La reducerea penalităţii, trebuie să se ţină cont nu numai de interesele patrimoniale, ci şi de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului.

Colegiul civil relevă că, prevederile art. 953 alin. (1) Cod civil permit instanței de judecată să micșoreze clauza penală, atunci când aceasta este disproporţionat de mare în raport cu prejudiciile real suportat de către creditor și doar la cererea debitorului. Această prerogativă a fost dictată de către legiuitor în scopul de a diminua sau exclude efectul negativ al clauzelor abuzive conţinute în contracte şi respectiv de a asigura exercitarea cu bună-credinţă a drepturilor şi obligaţiilor civile

Potrivit condițiilor contractului de împrumut nr. 05/18 din 1 iunie 2018, la pct. 6.2, părțile au convenit că, pentru neachitarea împrumutului în termenul prevăzut de pct.1.1 din prezentul contract, „împrumutatul” plăteşte „împrumutătorului” o penalitate în mărime de 0,5% din suma datoriei restante pentru fiecare zi calendaristică.

La caz, apelantul ***** în cererea de apel a invocat asupra respingerii clauzei penale, însă o cerere în ordinea art. 953 Codul civil cu priire la reducerea penalităților nu a înaintat, iar instanța prin soluția adoptată, a dispus diminuarea penalității pretinse de către ***** de la suma de 162.252 euro, la suma de 45.600 euro.

Colegiul civil relevă că, drept criterii ce permit reducerea clauzei penale ar putea servi durata neexecutării obligaţiei, situaţia financiară dificilă a debitorului, mărimea penalităţii depăşeşte plata bunului ce constituie obiectul contractului, mărimea excesivă a penalităţii, depăşirea substanţială a posibilelor prejudicii rezultate din neexecutarea obligaţiei.

Instanţa de apel reţine că prevederile art. 953 Cod civil, nu stabilesc limita minimă până la care poate fi micşorată clauza penală, însă, reieşind din sensul

acestui articol rezultă că clauza penală poate fi micşorată până când ea va înceta să fie disproporţionat de mare, fără ca creditorului să-i fie complet refuzată satisfacerea cerinţei de încasare a clauzei penale.

Astfel, reieșind din faptul că, deși apelantul ***** nu a solicitat reducerea penalităților, prima instanță reieșind din durata neexecutării obligaţiei de bază din anul 2019-2021, precum și de mărimea excesivă al clauzei penale, care depășea cuantumul datoriei de bază de 45.600 euro, respectiv şi de proporţionalitatea dintre clauza penală şi datoria restantă, a considerat necesară reducerea penalității calculată pentru întârzierea achitării plății datoriei de la suma de 162.252 euro pînă la suma de 45.600 euro, aceasta în opinia instanței fiind o sumă rezonabilă, în vederea restabilirii echilibrului contractual și asigurării în egală măsură a respectării principiului predictibilității prejudiciului, specific răspunderii contractuale.

Se va accentua că reclamantul/intimat ***** în acest sens nu a depus o cerere de apel, apel fiind depus de pîrîtul *****, iar instanța de apel în temeiul art. 373 al.6) CPC, nu este în drept de a agrava situația apelantului în propria cale de atac.

Cu referire la argumentele apelantului cu privire la inexistența premiselor privind încasarea penalităților pretinse, Colegiul civil nu urmează să rețină aceste argumente ca fiind plauzibile, dat fiind faptul că clauza penală are forţă obligatorie între părţile contractante şi se impune a fi respectată întocmai şi de instanţele de judecată. În acest context, clauza penală înlătură orice putință de apreciere din partea instanţei privitoare la existenţa şi întinderea prejudiciului suferit de creditor, deoarece această apreciere a fost făcută anticipat, de către părţile contractante.

Corespunzător, reieșind din faptul că la momentul încheierii contractului, părțile de comun acord au negociat o penalitate în mărime de 0,5% din valoarea împrumutului nerambursat pentru fiecare zi de întârziere, iar la caz se atestă o neexecutare esențială a obligațiilor asumate de către împrumutatul *****, care s-a obligat să ramburseze împrumutul în mărime de 50.000 euro până la data de 30 decembrie 2019, însă suma împrumutată a fost stinsă doar parțial în cuantumul de 4.400 euro, la moment înregistrându-se o restanță în mărime de 45.600 euro, urmează a se aplica prevederile pct. 6.2, or ***** nu a negat faptul că ultimul este în întârziere cu privire la executarea obligației, recunoscând în principiu suma împrumutului în mărimea solicitată.

Colegiul civil nu urmează să ia în calcul argumentele apelantului ***** precum că prin contractul nr. 05/18 din 01.06.2018 părțile contractului de fapt au acoperit o datorie deja existentă, dat fiind faptul că din conținutul contractului respectiv, în temeiul căruia ***** a recunoscut legalitatea sumelor pretinse, nu rezultă faptul că obligațiile respective elucidate și în recipisa din 01.06.2018 ar fi rezultat din careva relații ce au avut loc anterior între părți. Mai mult ca atât

pretinsele grafice nu întrunesc condiția unor acte juridice din care ar rezulta careva drepturi și obligații, nefiind clar în ce circumstanțe acestea au fost încheiate, precum nici nu a fost demonstrată de către apelantul ***** interferența acestora cu prezentul proces.

Potrivit art. 122 alin. (1) CPC, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

Colegiul civil mai accentuează că, la caz, s-a constatat cu certitudine atât existența între părți a relațiilor contractuale, precum și executarea corespunzătoare a obligațiilor de către reclamant.

Totodată, s-a stabilit neexecutarea corespunzătoare a obligațiilor contractuale de către pârât, care, deși a primit sumele bănești, nu a restituit împrumutul respectiv în termen, înregistrând o datorie în mărime 45.600 euro, iar apelantul ***** a rândul său nu a prezentat careva probe care să ateste stingerea datoriei în termen, ce ar decade reclamantul ***** din dreptul de a pretinde încasarea penalităților.

În consecinţă, Colegiul civil constată că, concluzia primei instanţe în acest sens este bazată pe normele de drept material aplicabile speței, pe probe concludente, utile şi pertinente şi corespunde prevederilor legislaţiei în vigoare, care a cercetat pertinent probele administrate la materialele cauzei şi corect a soluţionat litigiul dat în conformitate cu art. 130 CPC. Iar, apelantul nu a invocat nici un argument care ar putea răsturna concluzia dată de instanța de fond, dealtfel nici temei de rejudecare instanța de apel nu a constatat.

Din aceste motive, Colegiul civil constată că în cazul dat nu există temeiuri legale pentru casarea hotărârii primei instanţe, soluţia adoptată de aceasta fiind corespunzătoare exigenţelor legale, iar argumentele apelantului sunt nefondate, după cum s-a indicat mai sus.

Astfel, din considerentele menționate şi având în vedere că hotărârea primei instanţe din 03 noiembrie 2021 este legală şi întemeiată, iar argumentele invocate de către apelant sunt nefondate şi combătute integral prin constatările expuse supra, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de către ***** şi a menţine hotărârea primei instanţe.

În conformitate cu art. 385 lit. a), 389-390 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,

**D E C I D E :**

Apelul declarat de către ***** se respinge, ca neîntemeiat.

Se menţine hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 noiembrie 2021, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către

***** împotriva lui ***** privind încasarea datoriei, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia poate fi atacată cu recurs, la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, de la data comunicării deciziei motivate, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Sîrbu Victoria

Judecătorii Buhnaci Virgiliu

Dulghieru Dorin